

HET ONDERZOEK NAAR HET AANTAL LIJDERS AAN TUBERCULOSE.

Door het dagelijksch bestuur van de Nederlandsche Centrale Vereeniging tot bestrijding der tuberculose is aan de geneeskundigen van Nederland een rondschrijven gericht, waarin hun medewerking gevraagd wordt om een enquête goed te doen slagen, waarvan het bestuur zegt, dat zij practisch resultaat zal opleveren. Het bestuur stelt zich voor door dit onderzoek een inzicht te krijgen in de morbiditeit van de verschillende vormen van tuberculose, onder de bevolking. Gevraagd wordt het invullen van een lijst; dit wordt echter alleen gevraagd aan huisartsen met particuliere of ziekenfondspraktijk. Het schijnt dus al niet van belang te zijn om de morbiditeit te weten te komen onder de geneeskundig bedeeden en onder de — althans te Amsterdam — groote groep van diegenen, die, uithoofde van hun dienstbetrekking, vrije geneeskundige hulp hebben van gemeentewege.

Hier meen ik dus op één fout te moeten wijzen; een andere, misschien nog ernstiger, fout ligt in het beminnelijk optimisme, waarvan de geheele onderneming getuigt: immers hoeveel ziekenfondsartsen zouden met een zekere juistheid *kunnen* opgeven, hoeveel lijdens aan tuberculose, bovendien gesplitst in 3 soorten, onder hun behandeling zijn, en hoevelen — niet onder behandeling zijnde — hun bekend zijn uit hun praktijk.

Degenen, die op de vragenlijst zullen antwoorden, zijn in verschillende groepen te rangschikken:

1°. In hen, die, beschikkende over voldoende aantekeningen, deze raadplegen en een *juiste* opgave verstrekken.

2°. In hen, die ernstig hun best zullen doen, en uit hun geheugen de verschillende rubrieken zullen invullen.

3°. In hen, die er met de muts naar zullen gooien.

Hoeveel artsen nu onder de eerste rubriek vallen, is moeilijk uit te maken, maar hun getal *kan* slechts zéér klein zijn; de meeste fondsartsen toch hebben geen voldoende gegevens omtrent hun patiënten, en al heeft men de beschikking over een goed ingericht kaartstelsel, dan is het nog een heele uitzoekerij om de verschillende gevallen van tuberculose er uit te halen.

De ziektestatistiek, die gegrondvest zal zijn op deze gegevens, is, naar mijn meening, reeds bij voorbaat veroordeeld en ik zou willen, dat het bestuur der Centrale Vereeniging van deze dwaling terugkwam en niet meer geld en tijd ten koste legde aan dit slecht voorbereide onderzoek.

Het is natuurlijk gewenscht, dat wij een helder inzicht krijgen in de uitgebreidheid der tuberculose; om in dezen echter *betrouwbare uitkomsten te krijgen behoort een onderzoek anders te worden ingericht, beter te worden voorbereid en scherper te worden omschreven*. Daarenboven is hier de vraag gewettigd, of een dergelijk onderzoek ooit betrouwbare resultaten zal opleveren, zoolang de betrokken artsen niet allen in een organisch geheel zijn samengevat.

Amsterdam, 1 Juni 1920.

C. J. BRENKMAN.

VACANTIE EN DUURTE.

Met het oog op den a.s. vacantietijd en de duurte van de hôtels, pensions en ook van waarnemers zou misschien het volgende in overweging verdienen genomen te worden door collegae, die er met hun gezin wel eens uit willen. Laat een collega met zijn gezin, die bijv. een boschstreek bewoont, ruilen met een collega aan den zeekant of in den polder; een collega in Drenthe met een in Limburg. De kosten aan dit uitstapje verbonden zijn dan niet veel meer dan eenige spoorkaartjes en een fooi voor het dienstmeisje. Tegenover het feit, dat men dan toch weer praktijk voor een ander moet waarnemen (het is echter in den meest stillen zomertijd), staat dan het groote voordeel, dat men juist als arts op deze manier zoo uitstekend land en volk leert kennen.

Mochten collegae voor dit plan voelen, dan wil ondergeteekende volgaarne als tusschenpersoon dienen tegen vergoeding van *f* 1.— per aanvraag voor te maken onkosten. Wat hiervan overblijft zal gestort worden in de kas van ons ondersteuningsfonds. Ik hoop met veel aanvragen vereerd te worden.

Nieuwpoort (Z.-H.), 29 Mei 1920.

H. SCHOLS, arts.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Sterfte aan influenza in Maart 1920.

In n°. 17, bldz. 1488, van den loopenden jaargang heb ik vermeld, dat het Centraal bureau voor de statistiek weder begonnen is in de *Nederlandsche Staatscourant* maandelijks een overzicht te geven van de sterfte aan influenza, acute bronchitis, chronische bronchitis, broncho-pneumonie, croupeuse pneumonie, aandoeningen der pleuraholte, congestie en apoplexie van de longen, longgangraen en andere ziekten der ademhalingswerktuigen, over de maanden Januari en Februari van dit jaar. Thans is als vervolg daarop uitgegeven een dergelijk overzicht over de maand Maart 1920.

Terwijl van Januari op Februari een vermeerdering van de sterfte aan de genoemde ziekten werd vastgesteld van bijna 63 pCt., was die toeneming van Februari op Maart even 18 pCt., een sterfte echter nog ruim 2.5 maal zoo hoog als in normale tijden. In Maart was de sterfte 51.17 per 10000 en per jaar, in Februari 43.36 en in Januari 26.61, terwijl de normale sterfte ongeveer 20 bedraagt. Hieronder volgt een overzicht van den loop der sterfte aan elk der bovengenoemde ziekten in de drie maanden, vergeleken met de normale in 1916, alles per 10000 en per jaar.

	Normale sterfte. (1916).	Januari.	Sterfte in 1920: Februari.	Maart.
Influenza	1.04	1.77	10.88	18.09
Acute bronchitis	1.98	2.67	3.45	2.37
Chronische bronchitis.....	2.10	2.33	2.46	2.90
Broncho-pneumonie	7.20	9.49	13.14	14.29
Croupeuse pneumonie.....	6.83	9.06	12.05	12.45
Aandoeningen der pleuraholte	0.51	0.38	0.39	0.30
Cong. en apoplexie van de longen	0.26	0.40	0.20	0.23
Longgangraen.....	0.10	0.08	0.06	0.12
Andere ziekten d. ademhalingswerkt.	0.40	0.43	0.37	0.46

De toeneming in Maart, vergeleken met Februari, is dus na longgangraen (die echter van geringe beteekenis is) het grootst geweest bij influenza (ruim 66 pCt.). Mede zijn toegenomen chronische bronchitis (18 pCt.), broncho-pneumonie (9 pCt.), croupeuse pneumonie (3 $\frac{1}{2}$ pCt.), congestie en apoplexie van de longen (15 pCt.), longgangraen (100 pCt.) en andere ziekten der ademhalingswerktuigen (25 pCt.). Geringer dan in Februari was de sterfte in Maart aan acute bronchitis en aan aandoeningen van de pleuraholte.

In de verschillende provinciën was de sterfte aan de bedoelde ziekten per 10000 inwoners en per jaar als volgt:

	Normale sterfte. (1916).	Januari.	Sterfte in 1920: Februari.	Maart.
Noord-Brabant	25.33	36.76	51.25	61.42
Gelderland.....	22.64	23.90	38.60	60.38
Zuid-Holland	16.68	30.86	42.87	42.14